

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

EXPLICAȚII

1. Principiile fundamentale ale procesului penal român

Principiile fundamentale care stau la baza procesului penal român au rămas, în continuare, *cele din reglementarea anterioară*, respectiv:

- a) principiul legalității procesuale (art. 2 NCPP);
- b) prezumția de nevinovăție, prevăzându-se, în plus, expres, la art. 4 alin. (2) NCPP, că, „după administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului [*in dubio pro reo* - n.n.]”;
- c) principiul aflării adevărului (art. 5 NCPP);
- d) principiul oficialității: obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale (art. 7 NCPP); de asemenea, potrivit art. 3 alin. (2) NCPP, „funcțiile judiciare se exercită *din oficiu*, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel (s.n.)”.

Este important de menționat, sub acest aspect, că reglementarea actuală prevede **un nou caz de atenuare a acestui principiu**: potrivit art. 7 alin. (2) NCPP, „în cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, *procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă*, în raport cu elementele concrete ale cauzei, *nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia* (s.n.)”;

f) garantarea dreptului la libertate și siguranță al persoanei în procesul penal (art. 9 NCPP)^[1];

g) garantarea dreptului la apărare, cu arătarea, la art. 10 alin. (6) NCPP, că „dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege”;

h) respectarea demnității umane [art. 11 alin. (1) NCPP];

i) limba oficială și dreptul la interpret; art. 12 alin. (3) teza a II-a NCPP prevede că, „în cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de

^[1] Garantarea libertății persoanei, potrivit Codului de procedură penală din 1968.

a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei”.

Se remarcă faptul că *nu mai este prevăzut, cu titlu de principiu, rolul activ al organelor judiciare* în desfășurarea procesului penal.

Sunt prevăzute însă, în plus, ca principii:

a) **Separarea funcțiilor judiciare** care se exercită în procesul penal (art. 3 NCPP):

- funcția de **urmărire penală**, în exercitarea căreia procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată;

- funcția de **dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală**, exercitată de judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens;

- funcția de **verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată**, exercitată de judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii;

- funcția de **judecată**, realizată de către instanță, în complete legal constituite.

În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția **funcției de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată**, care **este compatibilă cu funcția de judecată**.

b) **Ne bis in idem**, potrivit căruia nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică (art. 6 NCPP).

În reglementarea anterioară, regula era prevăzută drept caz în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale era împiedicată [art. 10 alin. (1) lit. j) CPP 1968].

c) **Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal**, potrivit căruia organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil (art. 8 NCPP).

Și anterior erau considerate ca fiind principii ale procesului penal român operativitatea procesului penal și garantarea dreptului la un

proces echitabil, chiar dacă nu erau prevăzute ca atare în Codul de procedură penală din 1968^[1].

d) **Respectarea vieții private**, principiu potrivit căruia respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică [art. 11 alin. (2) NCPP].

2. Aplicarea legii procesuale penale române în spațiu și timp

Aplicarea legii procesuale penale române în spațiu și timp este guvernată, ca și până în prezent, de **principiile teritorialității și, respectiv, al activității**, fiind reglementată expres de art. 13 NCPP:

a) legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege;

b) legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

Dispoziții tranzitorii. Legea nr. 255/2013^[2] prevede o serie de dispoziții tranzitorii, dintre care le redăm pe cele de la art. 3-4:

– **legea nouă** se aplică de la data intrării ei în vigoare tuturor cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, cu excepțiile prevăzute în cuprinsul prezentei legi;

– **actele de procedură** îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege;

– **nulitatea** oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile Codului de procedură penală;

– în cauzele aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a legii noi, încălcarea, în cursul urmăririi penale, a dispozițiilor legale privind **prezența obligatorie** a învinuitului sau a inculpatului ori **asis-**

^[1] A se vedea, cu titlu de exemplu: *I. Neagu*, *Drept procesual penal. Partea generală*. Tratat, Ed. GLOBAL LEX, București, 2007, p. 75; *Gh. Mateuț*, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol. I, C.H. Beck, București, 2007, p. 151.

^[2] Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013). În continuare, *Legea de aplicare*.

tarea obligatorie a acestora de către apărător poate fi invocată până la începerea dezbaterilor.

REGLEMENTARE

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora. (1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2)^[1] Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 2 alin. (1) CPP 1968.

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c)^[2] funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3)^[3] În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată.

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

^[1] Alin. (2) al art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 1 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Lit. c) de la alin. (1) al art. 3 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

(6)^[1] Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii. (7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Reglementarea anterioară: art. 5² CPP 1968.

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Reglementarea anterioară: art. 3 și art. 202 alin. (1) teza a II-a CPP 1968.

Art. 6. Ne bis in idem. Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Reglementarea anterioară: art. 10 alin. (1) lit. j) CPP 1968.

Art. 7. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. (1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege.

Reglementarea anterioară: art. 2 alin. (2) CPP 1968.

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet fapte-

^[1] Alin. (6) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

le care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Reglementarea anterioară: art. 1 alin. (1) CPP 1968.

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 5 CPP 1968.

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3)^[1] Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultat, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

Reglementarea anterioară: art. 6 CPP 1968.

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(2) Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

^[1] Alin. (3) al art. 10 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 3 din Legea nr. 255/2013.

Reglementarea anterioară: art. 5¹ CPP 1968.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3)^[1] Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei.

(4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.

Reglementarea anterioară: art. 7 și art. 8 CPP 1968.

Art. 13. Aplicarea legii procesuale penale în timp și spațiu. (1) Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

(2) Legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege.

^[1] Alin. (3) al art. 12 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 4 din Legea nr. 255/2013.

Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitolul I. Acțiunea penală

EXPLICAȚII

1. Obiectul acțiunii penale

Acțiunea penală are ca obiect **tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni**, dispozițiile noii reglementări fiind identice cu cele ale art. 9 CPP 1968 sub acest aspect.

2. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale

Reglementarea actuală prevede, *în plus față de dispozițiile anterioare*, condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale:

- când există **probe** din care rezultă **presupunerea rezonabilă** că o persoană a săvârșit o infracțiune; și
- **nu există cazuri** care **împiedică** punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale.

2.1. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale

Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există – caz identic cu cel de la art. 10 alin. (1) lit. a) CPP 1968;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege^[1];
- c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea, caz care corespunde celui de la art. 10 alin. (1) lit. c) CPP 1968 – „fapta nu a fost

^[1] Cazul de la art. 10 alin. (1) lit. b) CPP 1968 era acela că *fapta nu este prevăzută de legea penală*. În situația în care *fapta nu era săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege* deveneau incidente dispozițiile art. 10 alin. (1) lit. d) CPP 1968: *faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii*.

săvârșită de învinuit sau de inculpat” –, care era incident inclusiv în situația în care nu existau probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;

d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;

e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, caz în care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege și care corespunde celui de la art. 10 alin. (1) lit. f) CPP 1968;

f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică – caz care corespunde celui de la art. 10 alin. (1) lit. g) CPP 1968;

g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii – caz care corespunde celui de la art. 10 alin. (1) lit. h) CPP 1968;

h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege – caz identic cu cel de la art. 10 alin. (1) lit. i¹⁾ CPP 1968;

i) există autoritate de lucru judecat – caz similar cu cel de la art. 10 alin. (1) lit. j) CPP 1968, cu diferența că *nu se mai arată, în legea nouă, că împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică*, acest lucru fiind însă prevăzut la reglementarea principiului *ne bis in idem* (art. 6 NCPP);

j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii, caz în care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Prin urmare, sunt prevăzute **trei noi cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale, la art. 16 alin. (1) lit. b) teza a II-a, d) și j) NCPP:**

– fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;

– există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;

– a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii, date fiind modificările de drept material^[1] și, respectiv, instrumentele de cooperare judiciară internațională în materie penală.

^[1] Potrivit art. 15 alin. (1) NCP (**Trăsăturile esențiale ale infracțiunii**), „*infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o*”.

Sunt **cauze justificative**, prevăzute la art. 19-22 NCP: legitima apărare, starea de necesitate, exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații, consimțământul persoanei vătămate.

Din același motiv, al modificărilor de drept substanțial, **nu mai sunt prevăzute**, drept cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale, cele de la art. 10 alin. (1) lit. b¹), d), e) și i) CPP 1968:

- fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;
- faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii;
- există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei;
- s-a dispus înlocuirea răspunderii penale^[1].

2.2. Acte procesuale

Acțiunea penală se pune în mișcare:

- **de procuror, prin ordonanță**, în cursul urmăririi penale, potrivit procedurii de la art. 309 alin. (1) NCPP;
- **prin declarația orală a procurorului**, dacă acesta participă la judecată, în cazul infracțiunilor de audiență, în condițiile art. 360 NCPP.

3. Exercițarea acțiunii penale

Acțiunea penală în cadrul procesului penal **se exercită de către procuror** [art. 55 alin. (3) lit. c) NCPP].

Procurorul, sesizat de organul de cercetare în urma extinderii urmăririi penale sau din oficiu – dacă se constată fapte noi sau date cu privire la participarea unor alte persoane –, poate dispune **extinderea acțiunii penale** cu privire la aspectele noi, în condițiile art. 311 NCPP.

Sunt **cauze de neimputabilitate**, prevăzute la art. 24-31 NCP: constrângerea fizică, constrângerea morală, excesul neimputabil, minoritatea făptuitorului, iresponsabilitatea, intoxicația, eroarea, cazul fortuit.

^[1] Nu mai este prevăzut, ca trăsătură esențială a infracțiunii, *pericolul social*, nemaifiind reglementată nici *înlocuirea răspunderii penale*. Potrivit reglementării actuale:

– în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, **procurorul poate renunța la urmărirea penală** când, în raport cu conținutul faptei, cu modul și mijloacele de săvârșire, cu scopul urmărit și cu împrejurările concrete de săvârșire, cu urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, constată că nu există un interes public în urmărirea acesteia, în condițiile și potrivit procedurii de la art. 318 NCPP.

– **instanța poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei**, în condițiile art. 80 NCP, dacă:

a) infracțiunea săvârșită prezintă o gravitate redusă, având în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit;

b) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

4. Stingerea acțiunii penale

Stingerea acțiunii penale, ca moment procesual în desfășurarea acesteia, poate avea loc atât pe parcursul urmăririi penale, cât și în cursul judecății, după cum prevedea și legea veche. *Soluțiile procurorului și, respectiv, ale instanței de judecată*, prin care se stinge acțiunea penală, *diferă însă, în parte, de cele din reglementarea anterioară*. Astfel, acțiunea penală se stinge:

– **în cursul urmăririi penale:** prin **clasare** sau prin **renunțare la urmărirea penală**, în condițiile prevăzute de lege. Potrivit art. 314 alin. (1) NCPP: „(...) procurorul, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, soluționează cauza prin ordonanță, dispunând:

a) clasarea, când (...) stinge acțiunea penală exercitată, întrucât există unul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) [*în condițiile art. 315 NCPP - n.n.*];

b) renunțarea la urmărirea penală, când nu există interes public în urmărirea penală a inculpatului [*în condițiile art. 318 NCPP - n.n.*]”;

– **în cursul judecății:** prin **rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal**.

Potrivit art. 396 alin. (1)-(6) NCPP – **Rezolvarea acțiunii penale:** „(1) Instanța hotărăște asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea sau încetarea procesului penal.

(2) *Condamnarea* se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

(3) *Renunțarea la aplicarea pedepsei* se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 80-82 din Codul penal.

(4) *Amânarea aplicării pedepsei* se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 83-90 din Codul penal.

(5) *Achitarea inculpatului* se pronunță în cazul prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. a)-d).

(6) *Încetarea procesului penal* se pronunță în cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. e)-j). (s.n.)”.

Dispoziții tranzitorii. Potrivit art. 19 din Legea de aplicare, atunci când, în cursul procesului, se constată că în privința unei fapte comi-

se anterior intrării în vigoare a noului Cod penal sunt aplicabile **dispozițiile art. 18¹ CP 1969, ca lege penală mai favorabilă**, procurorul dispune clasarea, iar instanța dispune achitarea, în condițiile Codului de procedură penală.

5. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului

Potrivit art. 18 NCPP, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal în caz de:

- amnistie, prescripție, retragere a plângerii prealabile, precum și existență a unei cauze de nepedepsire, cazuri care se regăsesc și în art. 13 alin. (1) CPP 1968;

- **existență a unei cauze de neimputabilitate și renunțare la urmărirea penală**, cazuri care sunt *nou-introduse de reglementarea actuală*.

Se reține, astfel, următoarele situații:

- dacă după introducerea cererii **se constată un alt caz de netrimiteri în judecată** decât cele menționate mai sus (cu excepția existenței cauzei de neimputabilitate), procurorul va dispune **clasarea cauzei** în raport cu acesta; în caz contrar **se va adopta prima soluție** de netrimiteri în judecată (art. 319 NCPP);

- dacă inculpatul a cerut continuarea procesului penal și se constată, ca urmare a continuării procesului, că **sunt incidente cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d) NCPP**, instanța de judecată pronunță **achitarea** [art. 396 alin. (7) NCPP];

- dacă inculpatul a cerut continuarea procesului penal și se constată că **nu sunt incidente cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d) NCPP**, instanța de judecată pronunță **încetarea procesului penal** [art. 396 alin. (8) NCPP].

REGLEMENTARE

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii.

Reglementarea anterioară: art. 9 CPP 1968.

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale. Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există

probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există;
 - b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;
 - c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;
 - d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;
 - e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;
 - f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;
 - g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii;
 - h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;
 - i) există autoritate de lucru judecat;
 - j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.
- (2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e) și j), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 10 CPP 1968.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale. (1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege.

(2)^[1] În cursul judecății acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal.

Reglementarea anterioară: art. 11 CPP 1968.

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului. În caz de amnistie, de prescripție, de retragere a plângerii prealabile, de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate ori în cazul renunțării la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Reglementarea anterioară: art. 13 alin. (1) CPP 1968.

^[1] Alin. (2) al art. 17 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 5 din Legea nr. 255/2013.